

**„PROCLAMAȚIA DOMNULUI CĂTRE ROMÂNI” –
UN FAPT ISTORIC PRIN PERSPECTIVA HERMENEUTICĂ
"THE PRINCE'S PROCLAMATION TO THE ROMANIANS" –
A HISTORICAL FACT IN A HERMENEUTICAL APPROACH**

DOI: [10.56177/AUA.PHILOLOGICA.2.26.2025.art.17](https://doi.org/10.56177/AUA.PHILOLOGICA.2.26.2025.art.17)

Drd. ALEXANDRA MARIA RUSU
Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia

Abstract: *This research aims to analyze one of the most important speeches in Romania's political history: the speech of King Carol I of Hohenzollern-Sigmaringen, addressed to the Romanian nation in the year of his enthronement as Prince of the Romanian Principalities, Wallachia and Moldavia. This speech is all the more important as it is placed in a fragile and delicate national and international context and marks the beginning of a long campaign to connect the first Romania's first king with his new homeland and its people. The hermeneutic perspective through which this speech is analyzed starts from the hypothesis of a lifelong commitment of the German prince to Romania and his interests. It then continues by exposing the main discursive strategies used by the orator, strategies that are explained in relation to the Romanian political, ideological and diplomatic background and, simultaneously, of Europe's. Analyzing this speech also allows for an introspection on the King's range of priorities, among which are the rights and freedoms of the citizens and the consolidation of a close relationship between the people and their ruler. The list of priorities expands progressively throughout the year 1866, and suffers minor additions throughout the 48 years of his reign, being very well highlighted in the bouquet of speeches that followed the Proclamation in the year 1866. The 1866 Proclamation is interconnected, in this research, with various other biographical documents, including the speeches of the year 1866 addressed to the Romanian people. The aim of this interdisciplinary analysis is, on the one hand, to connect documentation from various fields (philology, political science, sociology, history) and to provide an overview of this unique phenomenon for Romania. On the other hand, the work aims to complete a broader doctoral research, focused on the literature of the Royal House of Romania and its convergences with all the vital aspects of modern Romania's evolution.*

Keywords: *Carol I of Romania; Political Discourse; Hermeneutical Perspective and Tools; Discourse Analysis; Diplomacy; Social Overview*

Regele Carol I al României este una dintre personalitățile istorice ale României încă în curs de descoperire, atât din punct de vedere istoric, cât și din punct de vedere cultural, social și politic. Îndrăznim să apreciem că imaginea lui în mentalul social actual este abia creionată prin detalii de suprafață. Realizările sale în plan politic și administrativ ornamează această imagine, însă sunt departe de a reda complexitatea regelui, ori de a însuma întreaga sa activitate de la venirea sa în România, în 1866, și până la moartea acestuia, în 1914. Arhivele din țară și străinătate, corespondența, paginile de jurnal, memoriile cunoscuților săi și periodicele vremurilor respective sunt surse care conectează piese ale activității regelui și formează o panoramă deosebit de vastă și diversă a întregii sale contribuții active în calitate de conducător.

Multiplele texte versatile din domenii de activitate distincte sunt, așadar, principalul instrument de lucru atunci când țelul cercetării este cunoașterea unei

personalități atât de importante, dar și înțelegerea unor fenomene ale scenei publice. O abordare hermeneutică devine astfel opțiunea maleabilă, fiindcă permite lăsarea unei amprente personale asupra stilului de lucru, dar și pentru că este permisivă în ceea ce privește conexiunile intratextuale și intertextuale.

În contextul dat, perspectiva hermeneutică devine o direcție cu multiple făgașe. Dacă ne referim la contextualizarea istorică, fără de care nu am putea înțelege pe deplin însemnătatea domniei lui Carol I și nici acțiunile sale culturale, avem oportunitatea de a face referire la o hermeneutică a acțiunii. În absența acestei contextualizări, textele de acest gen riscă să piardă din voluptate, din importanță. Cuvântările Domnului Carol, mai târziu Regele Carol I al României, au făcut parte dintr-un set de atitudini și acțiuni care s-au focusat, în primul rând, pe croirea unui drum al României spre modernitate. Așezarea țării pe axa europeană a dezvoltării a fost unul dintre țelurile cele mai înalte pe care suveranul și le-a impus. De departe, a fost și țelul care a presupus și cel mai complex și anevoios parcurs din multiple considerente. Primul factor care a îngreunat planul gândit de Carol I pentru evoluția și modernizarea țării a fost contextul geopolitic. România, stat tânăr, abia format la acea vreme prin unirea Țării Românești și Moldovei, se afla în plină perioadă de tranziție și de acomodare cu noul său statut. Noile posibilități nu erau compatibile cu vechile obiceiuri. Scara valorică a puterii necesita o reformare temeinică, de la rădăcină, lucru pe care venirea la conducere a unui element neutru, a unui *prinț străin*, dintr-o dinastie europeană cu tradiție, îl putea transpune în plan real. Nici poziția geografică nu avantaja destinul României: având o poziție strategică, de scut al Europei împotriva tendințelor expansioniste otomane, a atras privirea și interesul Marilor Puteri și, ulterior, sprijinul acestora în concretizarea uniunii Principatelor. Cu toate acestea, tocmai poziția atât de favorabilă intereselor europene, era cea care plasa țara într-un unghi defavorabil dezvoltării propriei autonomii, căci se învecina cu trei mari imperii: Imperiul Rus, Imperiul Otoman și Imperiul Habsburgic. Plasarea în triumghiul acesta de putere nu numai că a favorizat intruziunea factorilor destabilizatori ai ordinii publice, ce urmăreau să dezbină, să rupă unitatea poporului pentru a-l putea controla mai apoi, ci a și dat naștere la un amestec etnic și național ce s-a dovedit prielnic din punct de vedere cultural, dar deosebit de greu de dirijat din punct de vedere administrativ, social și ideologic.

Venirea la conducere a lui Carol I a fost, inițial, o măsură de siguranță a Puterilor europene, care s-a transformat însă cu timpul într-un motiv de neliniște, căci ideile reformatoare ale noului conducător nu se rezumau la păstrarea sub control a României, ci la reinventarea ei, acest lucru presupunând câștigarea autonomiei, a independenței de stat și, în timp, alipirea zonelor din afara granițelor de la acea vreme, zone locuite însă majoritar de români.

Nodul format de suprapunerea tuturor acestor vicisitudini ar presupune detalierea și aprofundarea cercetării în sfera politică și istorică, ceea ce nu corespunde țelului acestei cercetări, deși conexiunile celor două domenii cu literatura sunt apreciable și, după cum am menționat deja, esențiale în cântărirea cu precizie a valorii pieselor discursive ale Regelui Carol I. Chiar dacă vom face

apel doar la această sinteză de natură istorică pentru a putea să conturăm o idee a contextului în care Proclamația s-a desfășurat, este suficient să realizăm că misiunea lui Carol I nu a fost una ușoară.

În numărul din 4 (16) iunie 1886 al ziarului *Voința Națională*, articolul *Trecutul-Prezentul* menționa următoarele: „Întâiul eveniment mare și decisiv, dinaintea căruia poporul român își descopere capul cu respect, cu venerațiune și cu iubire: - este suirea pe tron a lui Carol I, care, istoria e martoră, nu e fapta boierimei. Poporul din 1866 cuprinsese în toată deplinătatea ei rolul României: de a fi în Orientul european santinela neadormită și înainte mergător al civilizație occidentale. [...] Sub domnia Regelui Carol au ajuns ministerele mai stabile decât erau înainte Domniile. Iată un rezultat enorm pentru întărirea poziției, a prestigiului și a credinței țării”¹. Un astfel de fragment oglindește clar faptul că acțiunile Regelui nu trecuseră neobservate de ochii atenți ai poporului și ai clasei politice, critici aspri a tot ceea ce însemna autoritatea prințului german. Mai puțin în jurnal și mai des în corespondența purtată cu membrii apropiați ai familiei, Carol I dezvăluie dificultatea cu care, mai ales la început, reușește să făurească o legătură cu noul său popor. Energia sa este vădită în fiecare rând. Speranțele sale sunt mari în primii ani la conducere, însă se risipesc treptat, pe măsură ce întâmpină reticența unui popor capabil de loialitate, dar și de fățarnicie, de fapte nobile, dar și reprobabile, o duplicitate care nu îl debusolează, însă îl izolează de cei pe care dorește să-i facă părtași la munca și idealurile sale.

Eforturile sale de a concretiza o relație favorabilă cu poporul român, conștient fiind de necesitatea acordului ambelor părți și de armonizarea viziunilor acestora, se reflectă prin acțiunile sale, dar și în discursurile pe care le susține în fața românilor. Adresarea directă, prin intermediul discursurilor, oferă solemnitate momentului, atrage atenția asupra conținutului, mesajului cuvintelor. Sunt ocazii care permit deschiderea fluxului de informație mult mai larg înspre și dinspre popor, astfel că fiecare text este complex. Strategiile discursive sunt alese cu migală, tocmai pentru că evenimentele oratorice sunt irepetabile.

Discursurile Regelui Carol I pot fi segmentate în mai multe perioade. Prima perioadă este cea cuprinsă între anii 1866 și 1888. Este o perioadă scurtă, dar fructuoasă din punctul de vedere al discursurilor, o perioadă caracterizată de entuziasm, pozitivism și vervă. Cea de-a doua perioadă, mai lungă, este perioada discursurilor așezate. Din acestea nu lipsește determinarea și nici spiritul patriotic. Din contră, acesta va rămâne un fir roșu ce va lega paleta variată de discursuri pe tot parcursul lungii domnii a lui Carol I. Ceea ce diferențiază cele două segmente este apariția pragmatismului, un pragmatism uneori amar, datorat conștientizării piedicilor interne și externe ce încearcă să stăvilească demersurile benefice ale Regelui. Primul segment este și cel al discursurilor fondate pe tema idealului, spre deosebire de textele celui de-al doilea segment, unde domnește pragmatismul, și unde tematica nu mai este una generală, ci, la rândul ei, segmentată pe arii de interese. Abordările sunt diferite în funcție de breaslă, de micro-perspectiva

¹ *Trecutul-Prezentul*, articol inclus în ziarul *Voința Națională*, anul 3, nr. 548, București, 1886, p. 1.

grupului căruia i se adresează: armata, cadrele didactice și elevii, membrii ai clerului ori grupuri politice.

Parte din primul segment, *Proclamația Domnului către români* se identifică prin aceste atribuții de bază: efervescență, idealism, responsabilitate și vitalitate:

„Români,

În destinurile omenеști nu este o datorie mai nobilă decât aceea de a fi chemat a menține drepturile unei națiuni și a consolida libertățile ei.

O misiune așa de însemnată M-a decis să părăsesc fără preget o pozițiune independentă, familia și țara, de care am fost legat prin legămintele și suvenirile cele mai sacre, pentru a urma apelului vostru.

Primirea plebiscitului, care a pus pe capul meu Coroana lui Ștefan cel Mare și a lui Mihai Viteazul, Îmi impune o mare răspundere. Sper însă că-Mi va fi dat, cu ajutorul lui Dumnezeu și cu un întreg devotament, a asigura nouă mele patrii o existență fericită și demnă de trecutul ei.

Români! Sunt al vostru din toată inima și din tot sufletul. Puteți să vă întemeiați pe Mine în orice timp, precum Eu Mă întemeiez pe voi.

Data în capitala Noastră București, în 11 mai 1866.

Carol”².

În ciuda dimensiunii compacte, discursul este un adevărat complex de tehnici și simboluri, stratificând mesaj după mesaj și proiectând, prin mijloace persuasive, imaginea sa vizionară asupra țării. Câteva dintre aspectele pe care le vom discuta în continuare vizează, de această dată, o hermeneutică a cuvintelor, clasică. Perspectiva aceasta, pe parcursul analizei noastre, va fi compusă din analizarea temelor, a structurii paragrafelor, a câmpurilor semantice și lexicale utilizate, a secvențialității logice a frazelor, dar și a ancorelor simbolice pe care le plasează pe harta sincronică și diacronică a mentalului românesc. Nu în ultimul rând, vom discuta și despre sistemul oratoric pe care Carol I îl formează prin prelungirea și reluarea temelor discutate în această cuvântare, în structurile discursive ulterioare.

Temele care se întrepătrund pe parcursul discursului sunt destinul, prosperitatea, evoluția și istoria României. Este interesant de urmărit modul în care Principele Carol se poziționează față de aceste teme. Figura personală nu este poziționată central. Discursul nu radiază în jurul propriei persoane, care ocupă un loc smerit în evoluția acestuia. Această abordare se identifică chiar cu o tehnică oratorică numită mnemonică, caracterizată prin capacitatea mesajului și a oratorului de a rămâne în memoria auditoriului. Carol I se angajează într-un astfel de discurs tocmai pentru că intuiește faptul că va ajunge mai repede la sufletele oamenilor prin eradicarea unei superiorități deranjante. O bună cunoaștere a istoriei românilor l-a îndreptățit în acest demers, dându-i informațiile necesare pentru a

² Regele Carol I al României, *Proclamația Domnului către români*, datată 11/23 mai 1866, în *Cuvântările Regelui Carol I*, Tom I. 1866 - 1886, ediție îngrijită de Constantin C. Giurescu, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, București, 1939, p. 7.

contura o tipologie discursivă de succes. Poporul trecuse deja printr-o sumă de domnii, unele fragile, pline de egoism (vedem epoca domniilor fanariote), altele dominate de intenții sincere, dar la fel de scurte precum celelalte. Trăinicia domniei sale era asigurată de influența dinastiei în care se aflau originile sale și chiar din sprijinul inițial al Marilor Puteri, dominante și determinate să dețină monopolul asupra destinului românilor. Carol I joacă o carte politică pe cât de puternică, pe atât de riscantă: îngenunchează în fața românilor, prezentându-se ca un continuator al unei linii domnitoare pure, cu intenții nobile, constructive. Făcând apel la identificarea menirii sale cu cele ale înaintașilor săi (Mihai Viteazul și Ștefan cel Mare), el nu doar că va începe să pună temelia lungului proces de persuasiune a poporului, alimentând orgoliul românilor legat de istoria lor greu încercată, dar victorioasă, dar va transmite primele semnale ale proiectului său alături de România: el, asemeni lui Mihai Viteazul și Ștefan cel Mare, nu va veni ca asupritor, ci ca sprijin spre prosperitate, ordine și echilibru. Mai mult, prin asocierea cu aceste personalități, se transmite indirect ideea pe care, pe parcursul domniei sale o va susține verbal sau scris în diverse sintagme: el devine român prin responsabilitatea asumată, punând interesele sale mai presus de cele personale.

Istoria va dovedi faptul că această desprindere de originile sale nu a putut fi totală. Într-o oarecare măsură, una vitală fără dar și poate, el va rămâne german, chiar dacă unele dintre cele mai mari redute ale sale le-a purtat pentru steagul românesc. Un astfel de salt final, o dovadă de sacrificiu complet, va consta în decizia nepotului său de frate, Regele Ferdinand I al României, de a se alătura Antantei în Primul Război Mondial, poziționându-se împotriva Germaniei, patria-mamă. Ferdinand cel Loial, crescut în disciplina sacrificiului sub stricta supraveghere a Regelui Carol I, va reprezenta prin însuși modelul său de conducător, un tezaur uman lăsat moștenire României de către primul Rege al României.

Sensibilitatea acestor idei implicate, a acestor promisiuni, a creat necesitatea de a se scrie și susține un discurs deosebit de fin. Ideile de libertate, autonomie, independență și suveranitate erau premature pentru un stat atât de tânăr și de nepregătit, dar și incompatibile cu România din ochii Marilor Puteri. Enunțarea fățișă a acestor obiective ar fi fost un pas greșit, ce putea destrăma chiar și uniunea fragilă a Principatelor, astfel că fidelizarea auditoriului a constituit un proces lent și subtil. Observăm la nivel textual, prezența unui câmp lexical care transmite totuși aceste nuanțe „interzise”: numele domnitorilor, coroana, drepturi și libertăți. Aluzia istorică este una puternică, dublată fiind de prezența anaforei, procedeu care prevede repetarea unui cuvânt la începutul unei fraze, cu scopul de a relua o idee, sau de a segmenta discursul în zone speciale, pe criteriul temelor. Observăm că termenul „Români!” este utilizat de două ori: prima dată în incipitul discursului, iar a doua oară este poziționat în introducerea paragrafului final. Desigur, această anaforă are un vădit rol estetic și structural, căci marchează începutul și finalul discursului, însă modul de adresare și cazul în care este folosit acest substantiv sunt și ele mărci ale idiolectului oratorului. Nu se folosește sintagma „supușii mei” sau „supușilor mei”. Substantivul în dativ ar fi putut fi suficient de protocolar, mai ales

că acest discurs era, de fapt, una dintre cele dintâi conexiuni ale conducătorului cu noul său popor, aspect care cerea poate mai multă prudență. Carol I îndrăznește însă să se adreseze printr-un substantiv în vocativ, evocând importanța momentului. Discursul, cu alte cuvinte, nu era unul de formă, menit să treacă, să se strecoare printre oameni și apoi să se disperseze, ci era gândit să rămână întipărit, o piatră de hotar într-un lung parcurs gândit în detaliu. Impresionant este și faptul că, alegând apelativul „românilor” și nu altul (avem exemplul „supușilor”), nu se face o trimitere spre raportul conducător-supus, spre superioritatea, ethosul vorbitorului, ci spre pathosul auditoriului. Conducătorul nu le vorbea unor simplii supuși, ci *românilor*, unui anumit popor, unui anumit idiolect. Cu alte cuvinte, intențiile sale erau special gândite pentru români și necesitățile lor, cuvintele sale nu erau formale, ci autentice, subliniind unicitatea celor ce îl ascultau. Chiar dacă nuanța nu era una ușor de identificat, folosirea repetată a acestui apelativ a contribui cu siguranță la consolidarea imaginii loiale a lui Carol I în mentalul colectiv românesc.

La nivelul simbolurilor, nici „Coroana” nu poate fi trecută cu vederea. Marcă a regalității, dar și promisiune a independenței, coroana apare, iată, în discursurile timpurii ale Regelui Carol I, ca simbol premergător al izbânzilor tânărului stat. Odată cu proclamarea Regatului României, prezența coroanei va căpăta o simbolistică vitală pentru destinul României. Coroana primului Rege al României va fi făurită nu din aur și nestemate impresionante prin eleganța și valoarea lor materială, ci din oțelul unui tun capturat în bătălia de la Plevna. Această decizie încărcată de însemnătate va constitui un arc în timp chiar spre corpul acestui discurs, în care noul conducător al României promitea să fie al românilor și al țării *din toată inima și din tot sufletul* și în care coroana era numai un simbol, o promisiune și nu o realitate asemeni celei de la 1881. Dincolo de smerenia discursului, reflectată și în oțelul turcesc al coroanei, Carol I a mai transmis prin deciziile sale și un mesaj puternic referitor la propria persoană și poporul său, cu care se identifica: ambii, conducătorul și poporul, erau plămădiți dintr-o voință de oțel, capabilă să întrecă în rezistență orice vicisitudini.

Această convingere o va transmite în nenumărate rânduri poporului său prin discursurile susținute, ajutând la regenerarea valorilor sănătoase ale poporului, dar și a respectului față de obârșia românească. Dovadă este și articolul lui P. Gârbovicianu din anul 1900, publicat în ziarul *Albina*, în care se afirmă următoarele: „A lucrat Regele Carol în timpul Domniei Sale cu tot gândul și inima, cu toată ființa, pentru binele și fericirea Țării Românești. Mărturisim cu toată convingerea, că dacă țara noastră înseamnă ceva în rândul celorlalte state din Europa, apoi acesta nu se datorează în primul loc decât Regelui Carol. Veacuri îndelungate poporul nostru n-a fost băgat în seamă, veacuri îndelungate a fost umilit și rob. Ori încotro își îndrepta privirea, nu găsea o inimă, care să simtă cu durerile lui. Turcul, muscalul, neamțul, ungurul, n-aveau inimă pentru poporul român! Cu Regele Carol și-a dobândit țara românească neatârănarea, a ajuns regat! Cu Regele Carol s-a întemeiat o dinastie puternică și slăvită în țara aceasta. Cu Regele Carol s-a dovedit în lume că poporul român e înzestrat de Dumnezeu cu virtuți, care îl fac vrednic să trăiască și să se bucure de cinste între popoare”³.

³ P. Gârbovicianu, *Regele Carol I*, articol inclus în ziarul *Albina*, anul 4, nr. 4, București, 1900, p. 89.

La nivel de structură, putem observa că discursul este segmentat în patru paragrafe scurte, fiecare dintre ele având rolul său distinct în conturarea strategiei persuasive. Primul paragraf constă în enunțarea unei devize ce ar putea părea generală, cu rol introductiv, dar fără mare relevanță pentru conturarea intențiilor oratorului. Din contră însă, acest paragraf introductiv este, în sine, o promisiune și un angajament față de auditoriul său, pe care din primele clipe îl cinstește printr-o jertfă impresionantă. Ziarele timpului vor reflecta chiar această imagine a suveranului, semn că miezul mesajului său prinsese rădăcini adânci în rândul poporului și fusese fructificat mai apoi prin întreaga paletă de decizii luate pentru și în interesul României: „De-atunci și până-acuma trecură cincisprezece ani, și putem să constatăm cu deplină bucurie, că ceea ce a promis Principele Carol de Hohenzollern, Carol I Domnul și-apoi regele României, n-a uitat niciun moment, ci totdeauna a stat la înălțimea promisiunii sale, tinzând pururea a o realiza conform dorinței generale”⁴.

Mai târziu, în opera sa memorialistică, Regina Maria va evoca în multiple rânduri devotamentul pe care Regele Carol I l-a conservat față de România de-a lungul timpului: „Care să fi fost gândurile lui? Se uita oare la lunga cale străbătută? În urma lui se întindea un drum plin de greutate, dar munca îi fusese cu temei; ajutase la înflorirea țării lui, care acum își luase un loc de vază, era liberă și nu mai putea fi trecută cu vederea. Fusese plin de răbdare, stăruitor, nu arătase nicio slăbiciune, deși poporul nu-l iubea destul de călduros, îl respecta și își dădea seama ce cârmuitor bun, chibzuit și uitător de sine avusese în regele Carol”⁵.

Cel de-al doilea paragraf corespunde ethosului oratorului. Sunt validate poziția sa privilegiată, lipsa unor datorii care să-i justifice alegerea deliberată de a se alătura cauzei române, dar și contextul nobil care a cântărit greu în favoarea sprijinirii românilor: *O misiune așa de însemnată M-a decis...* Chiar corespondența primei părți a anului 1866 dintre Carol I și tatăl său, Karl Anton, dezvăluie intențiile sincere ale tânărului prinț: „Un popor tânăr mă cheamă, cinci milioane m-au votat unanim să fiu principele lor, trebuie să urmez acestei chemări cât mai curând posibil, trebuie să mă pun în fruntea acestui popor și să-i reprezint cauza dreaptă în afară. Momentul nu este deloc neprielnic. Dacă ai vrea să mă ascuți, dragă tată, fără să mă privești ca pe un visător, atunci ți-aș depăna ideea mea”⁶.

Cel de-al treilea paragraf trasează granițele democratice ale domniei sale. Menționarea plebiscitului și afirmarea publică a influenței pe care voința poporului o poate exercita, sunt elemente-cheie ale acestui discurs, căci uimesc, atrag și fidelizează publicul prin perspectivele pe care le conturează. Importante sunt și raporturile sintactice ale acestui paragraf. Observăm că termenul de „primire” reprezintă subiectul comunicării. Este un element minor, mărunț, dar care posedă un rol persuasiv major. Suveranul, așadar, nu își revendică tronul, ci îl primește, și nu oricum, ci prin voința plebiscitului. Iată, importanța voinței poporului este scurt, concis și cuprinzător esențializată, mai ales că dintre toate posibilitățile combinatorii ale diverselor substantive, au fost alese cu precădere cele care împart puterea și nu o uzurpă. Această fină selecție de cuvinte este îmbogățită și prin

⁴ Vulcan Iosif, *Carol I regele României*, articol inclus în ziarul *Familia*, anul 17, nr. 51, Oradea, 1881, p. 1.

⁵ Regina Maria a României, *Povestea vieții mele*, vol. II, București, Editura RAO, 2013, p.361.

⁶ Scrisoarea Regelui Carol I de Hohenzollern-Sigmaringen, datată 16 aprilie 1866, în volumul *Tată iubit și cel mai credincios prieten. Corespondența Regelui Carol I cu tatăl său, Principele Karl Anton de Hohenzollern-Sigmaringen (1866-1881)*, ediție îngrijită, și ilustrații de Silvia Irina Zimmermann, București, Editura Corint Books, 2023, p. 20.

adăugarea metaforei coroanei lui Ștefan cel Mare și a lui Mihai Viteazul, elemente istorice și simbolice pe care le-am discutat anterior.

Nu în ultimul rând, ultimul paragraf face apel la instanța pathosului, căci sentimentele de speranță și încredere umplu spațiul paragrafului. Din acest punct de vedere, așezarea cuvintelor în frază este deosebit de importantă. Fraza nu este aridă, încărcată de verbe, ci se angajează în ornamente cu gust, într-o multitudine de substantive cu sens afectiv. Din punct de vedere retoric, apare, din nou, anafora, prin repetarea verbului „a întemeia”. Nuanțele acestui verb completează mesajul general și redă într-o manieră modestă, aproape subestimantă, importanța prezenței lui Carol I. El vine, așadar, să întemeieze, dar și să fie întemeiat. Nu se prezintă drept un conducător complet, idealizat, ci insistă pe ideea modernă a faptului că poporul și țara sunt elementele care te fac conducător, care te formează și alături de care crești. La rândul lor, țara și poporul cresc prin protectoratul, grija și strădania conducătorului lor. Raportul de interdependență dintre el, conducător, și factorul românesc este subtil, dar ferm expus și ne ajută să înțelegem de ce începutul domniei lui Carol I a fost considerat una dintre pietrele de temelie ale României moderne. Principiile democratice nu-i vor părăsi stilul, ci se vor perpetua pe parcursul anilor, devenind tot mai evidente și mai răspicte în situațiile de comunicare scrisă pe care le inițiază sau le întreține.

Este de menționat faptul că acest discurs este, în ciuda dimensiunii sale reduse, un text deosebit de valoros. Pe de o parte ne servește înțelegerii unui context mult mai amplu, mai complex și mai dificil de pătruns al conflictelor de putere de pe harta europeană a celei de-a doua jumătăți a secolului XIX. Acest text deschide multiple căi de cercetare a dinamicii geo-politice a României, completează parțial suma de informații legate de travaliul îndelungat și complicat al făuririi României în perioada de dinainte și din timpul Vechiului Regat și, nu în ultimul rând, prezintă valențe esențiale pentru a deveni baza textuală a unor cercetări temeinice legate de arta discursivă în spațiul românesc din această perioadă. Nu în ultimul rând, este unul dintre firele roșii ale literaturii regale, o literatură versatilă, complexă, eclipsată uneori de rolul politic al creatorilor săi, dar bine conservată în arhivele mai multor colțuri ale Europei.

Discursurile Regelui Carol I și mai ales *Proclamația*, document analizat pe parcursul acestei cercetări, sunt în sine dovezi ale faptului că România are deja un istoric bogat a ceea ce înseamnă dialog internațional, diplomatie și identitate culturală. Acest document și analiza sa sunt un simplu pas al unui vast, lung și, poate, anevoios drum de descoperire a identitarului cultural și național al României. Cercetarea acestor documente înseamnă, pe de o parte, angajarea cititorilor într-o muncă ce descoperire interdisciplinară și transdisciplinară. Pe de altă parte, înseamnă și valorificarea unui tezaur cultural bine conservat, o pârgie spre atingerea idealului zilelor noastre, acela de a găsi, în cele din urmă, un răspuns dilemei identității noastre și a întrebării sincere: cine suntem noi ca oameni, ca popor?

Bibliografie:

Texte de referință

Cuvântările Regelui Carol I, Tom I. 1866 - 1886, ediție îngrijită de Constantin C. Giurescu, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, București, 1939.

- PICOT, Émile, *Secretarul Principelui Carol. Corespondența de la București. 1866 - 1867*, ediție critică de Cécile Folschweiller și traducere din franceză de Lia Decei, Editura Humanitas, București, 2022.
- Jurnal. *Carol I al României*, vol. II (1888 - 1892), stabilirea textului, traducerea din limba germană, studiu introductiv și note de Vasile Docea, Editura Polirom, 2014.
- Jurnal. *Carol I al României*, vol. III (1893 - 1897), stabilirea textului, traducerea din limba germană, studiu introductiv și note de Vasile Docea, Editura Polirom, 2020.
- Regele Carol I în rapoartele diplomatice austro-ungare (1877 - 1914)*, vol. I (1877 - 1896), studiu introductiv, traducerea, adaptarea și notele de Sorin Cristescu, Editura Paideia, București, 2013.

Bibliografie critică

- BRĂTESCU, Liviu, *România la răscruce. Anul 1866*, Editura Institutul European, Iași, 2014.
- MANN, C. W., Matthiessen, M.I.M. Christian & Thompson S.A., *Rhetorical Structure Theory and Text Analysis*, University of Southern California, 1989.
- SĂVULESCU, Silvia, *Retorică și teoria argumentării*, Editura Comunicare.ro, București, 2003.
- SCURTU, Ioan, *Monarhia în România. 1866 - 1947*, Editura Danubius, București, 1991.

Sitografie

- CIOBANU, Nicolae, *Un suveran sobru și inteligent, identificat cu țara de adopție. Carol I întemeietorul în „Dosarele istoriei”*, Anul 4, nr. 3, 1999, p. 8-23, preluat din file:///C:/Users/Utilizator/Downloads/DosareleIstoriei_1999-1733655574_pages147-161.pdf (accesat la 11 iunie 2025).
- CIOBANU, Nicolae, *Coroana în slujba împlinirii idealului național: Unirea cea Mare. Ferdinand I Întregitorul în „Dosarele istoriei”*, anul 4, nr. 3, 1999, pp. 16-23, preluat din file:///C:/Users/Utilizator/Downloads/AnaleleAcademieiRomane_1936-38_008_MemoriileSectLiterareSeria3-1718051718_pages71-72.pdf (accesat la 6 iulie 2025).
- GÂRBOVICIANU, P., *Regele Carol I*, în „Albina. Revistă Enciclopedică Populară”, anul 4, nr. 4, p. 89.
https://adt.arcanum.com/ro/view/Albina_19001901/?query=rEGELE+cAROL+i&pg=102&layout=s (accesat la 25 august 2025).
- HODOȘ, Alexandru, *8 iunie: Ziua tineretului*, în „Țara noastră”, anul 14, nr. 1166, p. 1;
https://adt.arcanum.com/ro/view/TaraNoastra_1936_06/?pg=20&layout=s (accesat la 6 iulie 2025).
- LAPEDATU, Alexandru, *Ședința Publică Solemnă pentru Comemorarea Reginei Carmen Sylva* în „Analele Academiei Române. Ședințele”, Seria I. - Tomul LVI. 1935-1936, Imprimeria Națională, București, 1938, pp. 38-41, preluat din https://adt.arcanum.com/ro/view/AnaleleAcademieiRomane_1935-36_056_SedinteleSeria1/?pg=39&layout=s (accesat la 6 iulie 2025).
- SCURTU, Ioan, *Regele întregirii. Regele controversat. Regele detronat* în „Dosarele istoriei”, anul 11, nr. 5, 2006, pp. 37 - 44, preluat din https://adt.arcanum.com/ro/view/Transilvania_2006/?query=Ioan+Scurtu+Dosarele+istoriei&pg=177&layout=s (accesat la 6 iulie 2025).
- VULCAN, Iosif, *Carol I regele României*, în „Familia”, anul 17, nr. 51, p. 1.
https://adt.arcanum.com/ro/view/Familia_1881/?pg=332&layout=s (accesat la 25 august 2025).
- Trecutul-Presentul*, în „Voința Națională”, anul 3, nr. 548, p. 1.
https://adt.arcanum.com/ro/view/VointaNationala_18862/?query=venirea+pe+tron+a+lui+Carol+I&pg=160&layout=s (accesat la 24 august 2025).